

Певний збіг характеристик публічного договору та договору приєднання не є підставою для їх ототожнення через низку відмінних чинників, передбачених нормами Цивільного кодексу України.

Список бібліографічних посилань:

1. Академічний тлумачний словник української мови : в 11 т. Т. 2 / за заг. ред. І. К. Білодіда. К. : «Наукова думка», 1971. 552 с.
2. Рагуліна К. А. Поняття й сутність договору як правового явища загалом і джерела права зокрема. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Право*. 2017. Вип. 47. Т. 1. С. 41-46.
3. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. №№ 40-44. Ст. 356.

УДК 347.4

Наталія Вадимівна ХОДЄЄВА,

доцент кафедри цивільного права та процесу факультету № 6

Харківського національного університету внутрішніх справ,

кандидат юридичних наук, доцент;

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6154-6854>

**КОСМЕТОЛОГІЧНІ ПОСЛУГИ ТА ЇХ ІМОВІРНА
НАЛЕЖНІСТЬ ДО МЕДИЧНИХ ПОСЛУГ: СПЕЦИФІКА
ДОГОВОРУ ПРО НАДАННЯ КОСМЕТОЛОГІЧНИХ ПОСЛУГ**

З розвитком суспільних відносин актуальним стає надання косметологічних послуг для зміни та збереження зовнішнього вигляду людини. Популяризація цих послуг супроводжується значним збільшенням кількості осіб, які працюють у цьому напрямку та, на жаль, погіршення якості підготовки фахівців. Зі зростанням потреб населення в отриманні косметологічних послуг зростає ризик надання послуг, що не відповідають очікуванням споживачів щодо їх якості та заподіяння шкоди внаслідок надання вищезазначених послуг.

На даний час в законодавстві України міститься понад десять понять «послуга» в різних соціальних сферах. Щодо споживчої галузі, то п. 17 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про захист прав споживачів» послугу визначено як «діяльність виконавця з надання (передачі) споживачеві певного визначеного договором матеріального чи нематеріального блага, що здійснюється за індивідуальним

замовленням споживача для задоволення його особистих потреб» [1]. В свою чергу згідно з Державним класифікатором України (ДК 005-96) послуга – це «наслідок безпосередньої між постачальником і споживачем, внутрішньої діяльності постачальника для задоволення потреб споживача»[2].

Поява нового терміну в національному законодавстві «медична послуга» була обумовлена реформою сфери охорони здоров'я. Відповідно до абз. 13 ч. 1 ст.3 Основ законодавства України про охорону здоров'я «медична послуга» - послуга, що надається пацієнту закладом охорони здоров'я або фізичною особою-підприємцем, яка зареєстрована та одержала в установленому законом порядку ліцензію на провадження господарської діяльності з медичної практики, та оплачується її замовником [3]. Отже медичні послуги надаються саме пацієнтам (фізичним особам), які звернулись за медичною допомогою чи вже отримують її (згідно з абз. 11 ч. 1 ст. 3 Основ законодавства України про охорону здоров'я).

Згідно чинного законодавства України під медичною допомогою необхідно розуміти «діяльність професійно підготовлених медичних працівників, спрямовану на профілактику, діагностику, лікування та реабілітацію у зв'язку з хворобами, травмами, отруєннями і патологічними станами, а також у зв'язку з вагітністю та пологами» [3]. Виходячи з вищезазначеної норми, медичні послуги надаються особам, у котрих виявлено патології чи хвороби, або ж які отримали травми, отруїлись чи є вагітними. Щодо безпосередньо косметологічної послуги, то в переважній своїй більшості вони здійснюються не для лікування особи, а для підтримки її естетичного вигляду. А.А.Герц, у своїй праці косметологічні послуги разом з хірургічними та транспланталогічними відносить до медичних послуг [4, с.172]. Між медичними та косметологічними послугами спільним є те, що вони надаються особі з метою отримання нею бажаного результату та за її безпосередньою ініціативою, в переважній своїй більшості вони є відплатними, надаються у сфері охорони здоров'я та мають цивільно-правову природу. Однак косметологічні послуги можуть здійснюватися поза межами медичної допомоги, яка надається при захворюваннях (для підтримки її естетичного вигляду). Ще раз підтвердженням цього є перелік платних послуг, які надаються в державних і комунальних закладах охорони здоров'я та вищих медичних навчальних закладах, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17.01.1996 №1138 в якому міститься вказівка на можливість надання косметологічної допомоги саме за безпосередній відсутності медичних показань [5].

Якщо в свою чергу взяти до уваги поняття косметологічні та косметичні послуги, то вони визначені саме через естетичний, а не лікувальний характер. Так, безпосередньо саме значення «косметологічний» відповідно до великого тлумачний словник сучасної української мови необхідно відносити до косметології: «галузі клінічної медицини, що займається вивченням, лікуванням або маскуванню косметичних дефектів» а «косметичний» – стосується косметики, тобто «заходів догляду за шкірою, волоссям, нігтями, засобів для надання свіжості й краси обличчю та тілу людини» [6, с. 578]. Отже можна зазначити, що косметологічні та косметичні послуги мають як спільні так відмінні ознаки. Спільним є саме використання косметичних засобів у процесі їх надання, а відмінними ознаками є насамперед те що косметологічні послуги мають пряме відношення до сфері охорони здоров'я на відміну від косметичних, отже в свою чергу косметологічні послуги можуть передбачати як підтримання естетичного вигляду фізичної особи так і лікування певних дефектів (спазм м'язів обличчя – (бутулінотерапія), випадіння волосся – введення екзосом в шкіру голови (мезотерапія), а косметичні послуги не передбачають безпосередньо лікування (фарбування волосся, нігтів, нанесення макіяжу), а мають на меті лише досягнення певного косметичного ефекту зовнішності. І насамперед відмінність косметичних від косметологічних послуги проявляється в тому, що термін для досягнення результату від надання цих послуг а також термін їх надання суттєво різняться: при наданні косметологічних послуг терміни надання таких послуг та термін для досягнення результату залежать від індивідуальних особливостей людини, наприклад, її шкірного покриву, регенерації тканин тощо; при наданні косметичних послуг терміни їх надання та термін для досягнення результату заздалегідь можливо визначити. Тобто на практиці виходить, що особа, яка уклала подібний договір, заздалегідь позбавляє себе права вимагати очікуваного результату. Проблема полягає в тому, що через абстрактні умови договору, у кращому випадку, за підсумком наданої послуги споживачеві зроблено зміни параметрів особи без урахування інтересів споживача, а в гіршому повне спотворення особи або заподіяння іншої шкоди здоров'ю. Оскільки проведення косметологічних процедур несе у собі ризик несприятливих наслідків як невинного результату чи неякісного надання даних послуг, у подібних договорах слід визначати можливі наслідки та ризики процедури і конкретизувати бажаний результат. У зв'язку зі специфікою договору косметологічних послуг до суттєвих умов цього договору слід віднести

інформацію про ризики та наслідки проведення косметологічної процедури. Також досить часто у відносинах, пов'язаних із наданням косметологічних послуг, виникають проблеми з оцінкою результатів проведених процедур. Іноді досить важко визначити причину незадоволеності пацієнта внаслідок косметологічної процедури. Це буває в тих випадках, коли пацієнт ставить для себе високі очікування в результаті послуги і, отримавши цю послугу, йде до суду для захисту своїх прав при заподіянні шкоди через неякісну послугу. Тобто необхідно розмежовувати можливі результати, які можуть залежати від індивідуальних особливостей організму кожної людини та неякісне надання послуг. Кваліфікація наслідків, що відбулися як неякісне надання послуги, породжує зловживання з боку споживачів косметологічних послуг.

На даний час відсутнє чітке визначення поняття «косметологічні послуги» що унеможлиблює визначення чіткого змісту правовідносин з приводу надання саме косметологічних послуг. Так, А. А. Герц, під косметологічною послугою пропонує розуміти «діяльність, спрямовану на профілактику, діагностику, лікування косметологічних дефектів, що проявляються у зв'язку з хворобами, травмами, отруєннями і патологічними станами, та відповідну реабілітацію, а також іншу діяльність, зокрема ту, яка спрямована на усунення, маскування косметологічних дефектів, які не пов'язані із хворобами, травмами, отруєннями і патологічними станами, а також на задоволення інших естетичних потреб» [7, с.156]. Однак надання косметологічних послуг в переважній більшості здійснюється не з метою покращення стану здоров'я, а з метою покращення зовнішності, а отже не можливо чітко розуміти саме мету надання цих послуг, терміни надання таких послуг та термін для досягнення результату, розмежувати можливі результати та неякісне надання послуг, а як наслідок помилкове віднесення косметологічних послуг до медичних.

Список бібліографічних посилань:

1. Про захист прав споживачів: Закон України від 12.05.1991 No 1023- XII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12#Text>
2. Державний класифікатор України. Класифікатор відходів ДК 005-96 (Розділи А.1-А.20): наказ Державного комітету України по стандартизації, метрології та сертифікації від 29.02.1996 No 89 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v008921796/ed20080501/find?text=%CF%E1%EB%F3%E3%E0#Text>

3. Основи законодавства України про охорону здоров'я: Закон України від 19.11.1992 № 2801-ХІІ // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12#Text>

4. Герц А.А. Договірні зобов'язання у сфері надання медичних послуг: дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.03. Київ, 2016. 421 с.

5. Про затвердження переліку платних послуг, які надаються в державних і комунальних закладах охорони здоров'я та вищих медичних навчальних закладах: постанова Кабінету Міністрів України від 17.01.1996 №1138 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1138-96-%D0%BF#Text>

6. Бусел В.Т. Великий тлумачний словник сучасної української мови. Київ; Ірпінь: Перун, 2005. 1728 с.

7. Герц А.А. Поняття та особливості договору про надання медичних послуг у пластичній хірургії. Часопис Київського університету права. 2015. № 2. С. 156–160.

УДК 347.44

Юрій Іванович ЧАЛИЙ,

доцент кафедри цивільного права та процесу факультету № 6

Харківського національного університету внутрішніх справ,

кандидат юридичних наук, доцент;

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3641-0760>

ДИФЕРЕНЦІЙОВАНЕ ЗАСТОСУВАННЯ ДИСПОЗИТИВНОСТІ В РЕГУЛЮВАННІ ДОГОВІРНИХ ВІДНОСИН

1. Свобода договору – визначальний принцип упорядкування договірних відносин. Одним із юридико-технічних прийомів, завдяки якому забезпечується практична реалізація даного принципу, є встановлення презумпції диспозитивності норм законодавства, що регулюють відносини з укладання, виконання, забезпечення виконання договорів, а також притягнення до цивільно-правової відповідальності сторін, які неналежно виконують (не виконують) свої договірні обов'язки.